

salame ali druge mesene klobase, drugega mesa pa ne prodaje in če takrat, — kedar je z malo kupčijo združena tudi prodaja takega blaga na debelo, — vrh tega

- b) množine imenovanega blaga, namenjene za malo kupčijo ali za prodajavčevo domačo potrebo, hranijo v posebnih prostorijah, ki so popolnoma odločene od zalog za veliko kupčijo namenjenih, in če je od njih plačan davek, predno se prodajo, oziroma, predno se preneso v prodajavnico na drobno in predno se uporabijo za domačo potrebo (§. 1., št. 4).

4. Osebe, ki so dolžne davek plačati.

Dolžnost davek plačevati imajo:

1. V slučajih, o katerih se govori v §. 1 pod številom 1, tisti, ki žival zakoljejo.
2. V slučajih, omenjenih v §. 1 pod številom 2, tisti, ki meso od koga vzamejo.
3. V slučajih, omenjenih v §. 1 pod številom 3, prodajavci mesa.
4. V slučajih, omenjenih v §. 1 pod številom 4, tisti, kateri okajeno ali ovojeno, nasoljeno ali v razsol djano meso, špeh, konzervno meso, salame ali druge mesene klobase na drobno (na malo) prodajejo.

5. Predmet in izmera potrošnine od mesa.

Predmet in izmero davka kaže sledeča tarifa:

| Imé reči,<br>za katere se davek plačuje                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | V 1.<br>razredu |     | V 2.<br>razredu |     | V 3.<br>razredu |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-----|-----------------|-----|-----------------|-----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | gld.            | kr. | gld.            | kr. | gld.            | kr. |
| Za vola, bika, kravo, tele<br>čez eno leto . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 5               | 4   | 3               | 78  | 2               | 52  |
| Za tele do enega leta . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | —               | 84  | —               | 63  | —               | 42  |
| Za ovco, ovna, kozo, kozla,<br>skopca ali koštruna . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | —               | 32  | —               | 25  | —               | 17  |
| Za janjca do 24 kilogramov,<br>kozlička, prasička odojka                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | —               | 21  | —               | 17  | —               | 11  |
| Za prasička od 5 do 19½<br>kilogramov . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | —               | 63  | —               | 42  | —               | 32  |
| Za prešiča (svinjo) čez 19½<br>kilogramov brez razločka                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 1               | 26  | —               | 95  | —               | 63  |
| Za frišno meso, to je, zunaj<br>krvi in droba za vse še ne<br>pripravljene, za človeka<br>užitna dela pobite ali za-<br>klane živali, potem za oka-<br>jeno, nasoljeno ali v raz-<br>sol (solomurjo) djano meso<br>takih živali, zlasti tudi sla-<br>nina ali okajeni špeh, po-<br>tem konzervno meso, sa-<br>lame in druge mesene klo-<br>base — za 100 kilogramov | 1               | 87  | 1               | 50  | —               | 94  |

Opomba. Za živali, od katerih so odvzeti samo posamezni deli (glava, noge), opravlja se davek po številu živali.

Za teleta, ki še niso prestopila enega leta, štejejo se tista, ki imajo še vse mlečnike (prve zobe).

Pri določanju teže mesa se ne odbija tisti za človeka neužitni deli, ki so v zvezi z mesom, kakor na pr. kosti.

V 1. tarifni razred gredo vsi kraji, ki štejejo čez 20.000 duš;

v 2. tarifni razred vsi kraji, imajoči ljudstva od 10.000 do 20.000 duš.

v 3. tarifni razred vsi drugi kraji.

Na to stran se šteje tisto ljudstvo, ki se je pri poslednjem popisu našlo, da je pričujoče (domači in tujci).

Občine po kmetih (na deželi) sestavljene iz več posameznih krajev, od katerih nima nobeden do 10.000 duš, spadajo v 3. tarifni razred, ako bi ljudstvo vseh skup tudi 10.000 duš doseglo ali preseglo.

## Naravoznanske stvari.

### Koralnica (Corallorrhiza innata; Hall).

Ni mi znano, je li že kdo na Kranjskem zasledil to zgoraj imenovano rastlino ali ne. Jaz vem samo toliko, da je Fleischmann ne imenuje v svoji „Flori“, v kateri našteva rastline Kranjske dežele. Dobil sem jo jaz že pred petimi leti v Suhi nad Predvorom, konec listnika ob stezici, predno se k Mačevski koči pride. A gotovo ondi še na drugih mestih raste. Ta brhka rastlina spada v družbo „kukovic“. Njena rumeno-belkasta korenina je podobna koralniku, od tod tudi njeno ime „korallion“ in *gljča* korenina. Zelena belkasto steblice zraste pedanj visoko, je nožnato in brezlistno, na katerem so mali rumeni cvetki v podobi rahlo-redkega grozdčka. Medeni listek je belo- in temno-rdeče pikast. Cvetè meseca junija in julija.

Robič.

## Podučno-zabavne stvari.

### Božične misli.

Božič, Božič buta  
Na oboja vrata,  
Nosi venec zlata,  
Da pozlati vrata  
In oba podboja.

(Srbska narodna pesem.)

Božič! oj sladki glas, poln poezije starosti in mladosti, siromaku in bogatinu! Ni ga praznika v letu, kateri bi imel večji upliv na družinsko življenje, nego so božični prazniki. Velika noč in binkošti sta praznika, katera se vsled ugodnega letnega časa praznujeta bolj izvan družinskega kroga, božični praznik pa je družinski praznik v pravem pomenu besede. Dih poezije počiva nad Božičem in veselo prominja celó že zadnje tedne pred praznikom. Vse je delavno, vse se trudi, sebi in drugim napraviti veselje!

Za Boga! da je res tudi veliko estetike v tem, da božične praznike pobeli sneg. Lučice na božičnem drevesci se bolj veselo blišče, ako se odsvitajo v malih prizmah belih snežink, ako na milijone drobnih briljantov napravlja svetlo se bliščečo odejo. Sneg je prav tako karakteristik božičnih praznikov, kakor so cvetlice o binkošti, in kakor se govori o binkoštnih cvetlicah, govori se tudi o snegu božičnem.

O božiču radi vidimo sneg, priljubljen gost nam je; on pristoji umeteljniški olepšavi narave, kmetiču našemu pa je vrhu tega še prerok pravilne spomladi, kajti, če ni snega o božiču, bati se ga je o veliki noči po starodavnem našem pregovoru: „o božiču zeleno — o veliki noči sneženo.“ Po novem letu pa začenjamo že šteti dneve, kako dolgo ima še ležati, dokler ga ne staja bližajoče se vesele spomladi gorki dih.

A kakor smo v početku dejali, da se veseli božičnega časa siromak in bogatin, vendar bi se mnogo solz ubožcem ne otrlo, da nekatera blaga srca istih, kojim je Bog dal obilo časnega premoženja, ne bi ta čas postala še milejša nego sicer. V tem, ko se praznujejo

po mnogih osvetljenih hišah veselice, ko mamice naše pekó medene potice, ko se radujejo premožnikov otroci bogatih daril božičnega deteta, morala bi deca ubožca gladno in slabo oblečena pogrešati najpotrebnejše hrane. Temu v okom se prihaja po več krajih, in glavno mesto Kranjske, bela Ljubljana, tebi se spodobi venec prvenstva v takovem človekoljubnem delovanju. Pomagati ubogemu sobratu, to tudi je poezija in solze hvaležnosti se lesketajo lepše od demantov.

Božič! veselimo se ga iz globočine srca še posebno letos vsi Slovani, kajti On, v čegar mogočni roci leže usode narodov, je podelil našim južnim bratom za ta čas darilo neprecenljive vrednosti: zmago nad turškim barbarstvom. Kakor so hrepeneče stari očaki pričakovali rojstva spasitelja Mesije, tako so zatirani bratje naši tožni se ozirali po rešitelju, in prišel je rešitelj, napočil dan rešitve, častne in vesele! Veseli se vsako pošteno slovensko srcé!

Božič! kakor mili glas zvonov na sveti večer, doniš ti v duši starčkov, kedar vidijo okrog sebe radovati se nadejpolno mladost pri „jaslicah“, veselečo se lučic, pozlačenih orehov in ob stropu zibajočih se golobcev! Kaj ne, veselil si se nekdanj tudi ti — vse je minulo! — sic transit gaudium mundi! Al ne bodi otožen — saj živiš v svojih unucih in ž njimi bodi vesel tudi ti, kakor vsi prijatelji „Novic“, katerim iz srca želimo veselih božičnih praznikov!

## O demoralizaciji (spačenosti) ljudstva.

Ljudstvo je jedro národa, zato je njegova odgoja in oskrbljevanje velike važnosti v državi. Po demoralizaciji (spačenosti) so propadle že rodbine, države in národi.

V sedanjem času se mnogo govori o spačenosti národa. V mestih so razne okolnosti, katere uplivajo na življenje prebivalstva. Mnogo se očita moderni odgoji, in sicer ne brez vzroka. Krivda se pogostem pripisuje šoli, čeravno se šole povsodi popravljajo. Imamo dobrih šol, a mladež je vendar neodgojena, razbrzdana. Odkodi izvira to? Naj se mi dovoli tù prosto napisati nekatere besede v obziru na zunanje ljudske šole. Dobodo se dobre šole, izvrstni učitelji, vendar je mladež neodgojena, in jaz rečem, da bode tako dolgo neodgojena ostala, dokler bodo obstajale še dalje nekatere okolnosti. Mnogo okolnosti je, katere delajo národ tako sloboden, da v svoji svobodi ne pozná niti postave, niti oblasti, in pijan take slobode strmoglaví v nevarnost.

V dokaz navajam nekatere take prigodke in okolnosti.

Najprej opominjam, da je naša mladina med letom več na paši in pri poljskem delu, kakor v šoli. Tam se shaja z odraslimi, največ razuzdanimi dečaki in dekleti, pri katerih se od spomladi do novega leta več slabega naučí, kakor v šoli dobrega od novega leta do spomladi. Znano je, da si otrok bolje zapomni nepošteno govorico in surove šale, kakor resni šolski poduk, naj ga učitelj še tako lepo in zanimivo razlaga. To se vidi iz otroškega vedenja, ker ne redko presežajo svojih mojstrov v pogovorih, kateri prestopajo vse meje poštenosti.

Druga okolnost je nevednost in neskrbnost starišev za odgojo otrok. Nevednost je tù in tam odpustljiva in neskrbnosti se mora gledati skozi prste, ker se malo briga za ono, o čemer se malo vé, in sedanji vihar in materijelni čas ne dopušča ravno tudi najpridnejšim starišem, da bi vse uredili tako, kakor nalagajo postave odgoje. To se v velikem vidi po vaséh, kjer se je vdomačilo siromaštvo in boj za življenje vse drugo

prevladuje. Kdor bi pomogel siromaštvu, pomogel bi vsej stvari.

Nadalje mnogo pripomaga k demoralizaciji ljudstva nesrečna delitba premoženja, katera se pri nas vrši še za življenje starega gospodarja in gospodinje, katera sta ga pridobila z velikim trudom in potnim čelom. Odkar se je začelo med ljudstvom deliti očino premoženje, od istega časa vlada med njim sovražstvo in nesloga. Pod gospodarstvom prejšnjega lastnika, navadno izkušenega starega moža in uzorno dobrega kristijana, morala je vsa hišna družina njemu biti pokorna in brez njegovega vedenja in dovoljenja ni smel iti nikdo od hiše. Starina je ukazoval delo, poleg tega pa je vzdrževal v hiši pobožnost, pošiljajoč družino v cerkev k maši, k izpovedi, a sam je bil v vsem najlepši uzor. Pripoveduje se, da se nekdanj ni prej zajutrekovalo, dokler okolu mize zbrana družina ni jednoglasno odmolila. Kam je prešla ta lepa krščanska navada? Pri naših kmetih se že zeló zgublja, a namestu nje zavladale so mnoge nepravilike. „To je duh časa“ — utegne reči kak modrijan, Tudi mi pravimo, da je „duh časa“, a to ni dobri, temveč zli duh. Sedaj ima jedna hiša po tri gospodarje in še več. Neodvisen je vsak, ker si imenje razdelé med-se. Jeden dobode pol ali tri četrti premoženja, a drugi tudi toliko. Peter prejme na videz lepši del, zato je Pavel jezen na-nj. — Rodbina se skoro pomnoži, treba bi bilo več žeti, al odkod? Delajo se nehoteč dolgovi, za njimi prihajajo tožbe in pravde in navadno ne izostajajo rekurzi. Še se pravdajo, dokler ne odpeljejo poslednje kravice. To je pravdna vojska, prava národna pošast. Eden drugemu nagaja z besedo in dejanjem in tako nastaja vsakdanji prepír in kletvina. Tù ni mesta molitvi, a kjer molitve ne gojé, ni blagoslova božjega. — V šoli učimo otroke, da svoje stariše, rojake in bližnjike ljubijo in spoštujejo, domá jih učé iste prezirati, ker se s tem ali onim prepirajo morebiti zaradi jedne kuhavnice, katere ne mogó razdeliti med seboj. Mi jih učimo moliti, roditelji pa naš nauk izpodkopavajo s kletvijo. Dete navadno postane, kakoršni so stariši, in rado jih posnemlje. Kako tedaj hoče obroditi učiteljeva beseda sad v otrocih, ker takih ne čujejo nikdar domá, ampak namestu njih le prepír in očitanje slabosti? Bog je postavil stariše na prvo mesto, da skrbé za dobro bodočnost svojih otrok, to je, da jih v krščanski veri in v strahu božjem odgojajo, a sè svojim življenjem sejejo seme nesloge in sovražstva v nedolžna srca svojih otrok, in tako že v cvetji moré sad, kateri bi imel obroditi njim na radost in Bogu na slavo.

Pomisliti je tù delo šole, če ima tudi najizvrstnejšega učitelja! (Kon. prih.)

## Kakošna naj so národna gledališča?

Na gledališčnem odru kazati dogodbe iz vsakdanjega življenja ni nova reč; že pri Grkih in Rimljanih je gledališče slovelo posebno zato, ker se je po njem izobraževal ljud, ki ni imel prilike do tega drugje in po drugih pripomočkih. Od todi grško imé theatron, latinsko theatrum, nemško Schauspielhaus, slovensko gledališče ali gledišče, tudi kazališče, kjer se ima gledati ali kazati kaj tacega, kar drugi lahko beró. Dandanes je gledišče pač že zeló prevstrojeno, al vendar ne bi smelo izgubiti svojega prvotnega namena. Te misli nismo samo mi, ampak mora biti vsak, komur je mar narodova izomika. V dokaz navedemo le nekaj, kar piše v tej zadevi „Agr. Presse“ o Zagrebškem národnem gledišči.

„Naše národno gledišče — piše imenovani list — je dosihmal napredovalo narobe, ker se je razvilo